

Reptes del Sistema de Suport a Joves Extutelats

Educadors/ores Fent Xarxa - Grup d'educadors i educadores socials que treballen a pisos d'autonomia per a joves de 18 a 21 anys del SAPJTET. Col·lectiu Professional del CEESC.

Abril 2026

COL·LEGI D'EDUCADORES
I EDUCADORS SOCIALS
DE CATALUNYA

INTRODUCCIÓ

En complir els 18 anys, els i les joves que han estat sota la tutela del sistema de protecció de la Generalitat de Catalunya s'enfronten a una de les transicions més desafidores de les seves vides: l'inici d'una vida independent. A diferència de molts altres joves de la seva edat, sovint han de fer aquest pas sense comptar amb el suport familiar ni amb els recursos necessaris per fer-ho amb seguretat.

Per respondre a aquesta vulnerabilitat, la **Llei 14/2010** estableix la creació de programes de suport a l'emancipació. L'objectiu d'aquests programes és oferir als joves extutelats i a les joves extutelades els recursos personals, d'habitatge, formatius i laborals necessaris per acompanyar-los en el seu camí cap a una ciutadania plena i en condicions d'igualtat.

Tot i això, el sistema de suport s'enfronta a disfuncions sistèmiques que comprometen la seva missió fonamental i afecten directament aquest col·lectiu. Aquesta escletxa entre la intenció i la realitat s'explica, en gran mesura, perquè el sistema no s'ha sabut adaptar a les noves necessitats, com veurem a continuació.

EL LABERINT BUROCRÀTIC: UNA COBERTURA INSUFICIENT

Si bé llegint les últimes notícies, podem tenir la sensació que hi ha hagut un gran malbaratament en prestacions, la realitat és que hi ha un greu problema de cobertura i d'accés a aquestes prestacions.

Tots els joves extutelats tenen dret a la prestació econòmica, malgrat això, no tots hi accedeixen, ja que el sistema falla quan es tracta de les persones més vulnerables: molts joves amb problemes de salut mental o addiccions queden exclosos perquè tenen dificultats per vincular-se amb els serveis i mai no arriben a sol·licitar l'ajuda que necessiten o, si la sol·liciten, es troben amb barreres burocràtiques que els impedeixen completar el procés amb èxit. La conseqüència més greu d'aquest dèficit és visible al carrer: segons les darreres dades, el projecte Sostre 360° va atendre **154 joves extutelats sense llar** que no estaven sent coberts pels programes de la SAPJETET.

UNA GESTIÓ INEFICIENT I CAÒTICA

El primer gran problema és l'**extrema lentitud** en la gestió de les ajudes econòmiques, una conseqüència directa de la sobrecàrrega de treball de la plantilla de l'administració que gairebé no ha crescut. Aquesta lentitud deixa els joves en uns llimbs d'incertesa durant mesos. Els terminis són alarmants:

- **Retard en la concessió d'ajudes:** el temps mitjà per resoldre una sol·licitud de prestació econòmica és de **10,3 mesos**.
- **Retard en l'extinció d'ajudes:** el temps mitjà per formalitzar la finalització d'una prestació quan un noi o noia ja no compleix els requisits és de **18,1 mesos**.

- **De l'absència d'ingressos a la gestió de cobraments elevats:** el retard en la concessió de la prestació fa que els joves passin d'estar diversos mesos sense ingressos —actualment parlem de més d'un any— a, de cop, rebre grans sumes de diners. No saben gestionar aquesta quantia i, per tant, aquesta situació no els és beneficiosa.
- **Problemes fiscals:** rebre aquests imports acumulats en un sol pagament els pot obligar a presentar la declaració de la renda (IRPF) i els pot impedir l'accés a altres subvencions i ajuts públics, tancant-los portes a futures oportunitats. També la gestió endarrerida en referència a les prestacions, o la suspensió o extinció d'aquesta prestació per motius laborals, fa que hagin de pagar a hisenda i després el sigui reclamada des de l'administració, sent doblement penalitzats.

Tot això, sumat a la **manca de transparència i comunicació** sobre els criteris d'atorgament i extinció, així com els canvis constants d'aquests criteris, constitueix una fallada estructural en el cicle de gestió de la prestació que genera deutes impagables per a molts joves. I és que en el temps que triga a extingir-se, els joves que han millorat la seva situació, per exemple trobant una feina, segueixen rebent uns diners que ja no els corresponen i moltes vegades sense que se'ls n'hagi comunicat l'extinció, cosa que acaba generant el que coneixem com a *cobraments indeguts*. Aquesta manca de transparència i comunicació és de l'administració cap als joves però també cap als referents educatius que treballem amb ells.

L'administració està obligada, per llei, a reclamar aquestes quantitats, que segons els informes poden oscil·lar entre 6.800 i 36.400 euros. La ironia és devastadora, un error de l'administració, es converteix en un deute per al jove que, en molts casos, havia notificat el canvi de situació sense que s'actués a temps. Aquest problema s'agreuja perquè l'administració no té eines de fiscalització adequades per verificar-ne els ingressos en temps real.

LA PÈRDUA DEL FACTOR HUMÀ: UN ACOMPANYAMENT DILUÏT

En els darrers anys s'han anat produint una sèrie de canvis en les funcions dels professionals; per entendre-les millor cal diferenciar tres tipus de referents a l'hora d'acompanyar els joves extutelats:

1. **Referent del SAPJET** (administració pública), encarregats de fer les derivacions dels joves als recursos d'emancipació i de revisar i validar-ne els informes.
2. **Referent del SEVAP** (servei externalitzat), encarregats de fer el seguiment educatiu dels joves que únicament reben la prestació econòmica.
3. **Referent del recurs residencial** (externalitzat), encarregats de fer l'acompanyament socioeducatiu a l'habitatge.

Durant els darrers anys es produeixen una sèrie de canvis en les funcions i responsabilitats de tots aquests perfils que tenen com a conseqüència una **pèrdua d'un acompanyament individualitzat** i un **augment de la burocratització**.

Exemples d'aquests **canvis de funcions**:

1. **Un jove extutelat o una jove extutelada no té acompanyament fins que no se li assigna la prestació d'habitatge o la prestació econòmica**, quan històricament el referent del SAPJTET l'acompanyava des de la majoria d'edat.
2. **L'augment de ràtio i de complexitat dels casos**, sumada a l'augment de la càrrega administrativa al SEVAP, **dificulta el seguiment educatiu individualitzat de cada jove**.
3. **L'externalització de responsabilitats**. Es dilueixen les funcions entre administració i referents educatius i es traspassen les competències, mitjançant instruccions i informes de control, a l'equip educatiu que fa l'acompanyament als joves, un mecanisme que utilitza l'administració per eludir responsabilitats.

Efectes sobre els joves:

1. **Pèrdua de visió global**. Els referents de la SAPJTET ja no coneixen personalment els joves ni la dinàmica dels pisos d'autonomia. Això dificulta l'assignació de places de manera equilibrada i la creació de nuclis funcionals de convivència.
2. **Manca de criteri unificat**. Cada referent aplica criteris diferents, cosa que genera desigualtats entre joves i fa perdre la coherència de la intervenció educativa.
3. **Enfocament administratiu sobre l'educatiu**. La funció de la SAPJTET s'ha desplaçat de la intervenció directa amb el noi o noia a una tasca purament burocràtica, centrada a validar informes en comptes d'acompanyar persones.

CONSEQÜÈNCIES QUE TRASTOQUEN VIDES

Aquestes disfuncions no són simples problemes administratius; tenen conseqüències directes i greus que alteren els projectes de vida dels joves.

Inseguretat i desprotecció. La combinació de la inestabilitat econòmica i la manca d'un acompanyament socioeducatiu constant deixa els joves en una situació de vulnerabilitat. Situació de joves que, en sortir dels CRAE, queden al carrer per manca de recursos econòmics.

Malestar emocional i incertesa. Tota aquesta situació fa que els joves no es puguin projectar cap al futur, fins i tot amb situacions d'intents d'autòlisi documentats.

Itineraris formatius interromputs. A causa de la manca d'ingressos, molts i moltes joves veuen condicionats els seus itineraris formatius.

Sensellarisme juvenil. La inversió que s'ha fet des del sistema de protecció sovint es trunca quan el jove es troba sense l'ajuda necessària per emancipar-se, i acaba recorrent a recursos de sensellarisme i augmentant així la llista d'espera d'equipaments que no estan dissenyats per a ells.

RECOMANACIONS CLAU PER A UN ACOMPANYAMENT EDUCATIU REAL

Podem agrupar en tres àrees estratègiques les següents propostes de millora:

1. Agilitzar la gestió i actuar amb justícia:

- La doble recomanació principal és **prioritzar la reducció dràstica dels temps de tramitació** (tant per concedir com per extingir els ajuts) i, **ahora, condonar els deutes** per cobraments indeguts que es van originar per disfuncions de la mateixa Administració, especialment quan no va existir mala fe per part dels i les joves.
- **Establir criteris clars, unificats i realistes**, amb una temporalitat definida que permeti implementar i avaluar-ne la idoneïtat juntament amb els joves i els professionals especialitzats en els serveis d'acompanyament per evitar confusions, desigualtats i arbitrarietats. Cal que es publiquin i comuniquin amb claredat els criteris cada cop que canviïn i que aquests no afectin de manera retroactiva als expedients dels joves, que és el que està passant actualment.
- **Deixar de vulnerar els drets dels joves extutelats**, en tant que **la prestació econòmica és un dret subjectiu reconegut per la normativa** per atendre situacions de necessitat; considerem arbitrari el control específic imposat a les persones beneficiàries d'aquesta prestació. Aquest tracte desigual respecte d'altres ajudes vulnera el principi d'igualtat i dificulta l'autonomia dels joves.

2. Tornar el focus a l'acompanyament socioeducatiu:

- Es destaca la necessitat de **garantir el seguiment socioeducatiu** mitjançant un **referent continuat** com l'eix central del suport des del moment de fer els 18 anys comunicant al noi o noia el nom i contacte d'aquest referent. La proposta és que la SAPJTEET recuperi aquesta funció essencial per assegurar que cada jove rep un acompanyament professional, proper i humà en el procés d'emancipació. En casos de joves amb situacions complexes (actitudinals, salut mental, addiccions...) i, per tant, més susceptibles d'acabar en situació de carrer, cal intentar adequar l'atenció a aquests joves amb un acompanyament adient a la seva situació, que tingui la figura d'un referent, amb el qual el jove pugui anar avançant en el seu procés fins a ser

susceptible de complir els criteris per poder arribar a ser beneficiari de les prestacions per a joves extutelats.

És necessari que l'Administració pugui disposar de places d'urgència conveniades amb els serveis especialitzats que ja existeixen per a joves extutelats, per així evitar situacions de sensellarisme; actuar en les etapes inicials és essencial per prevenir aquestes situacions.

3. Clarificar les funcions dels diferents agents que intervenen amb els joves:

- Els **referents educatius de la prestació d'habitatge i de la prestació econòmica** duen a terme tasques relacionades amb el **Pla de Treball Individual** de cada jove, acompanyant-lo transversalment en tots els àmbits de la vida quotidiana. No són gestors de la prestació econòmica i no els pertoca controlar ni fiscalitzar els ingressos dels joves. Es treballa des del vincle i la confiança i és l'administració qui té les eines per poder accedir a la vida laboral dels joves i tenir la informació de primera mà. Els darrers canvis generen confusions i desconfiança als diferents referents dels joves.

COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS SOCIALS DE CATALUNYA

Abril 2026

www.ceesc.cat

[934 521 008](tel:934521008)

ceesc@ceesc.cat

